

כהן גדול פרק שני סנהדרין

כב.

עין משפט
נר מצוה

■ [א] מ"י פ"ד מהל'
תפלה הלכה טז טוש"ע
א"ח סי' נח סעיף א' וברב
אלפס ברכות פרק ה דף
כה:

ב מיי' פ"ג מהל' מלכים
הלכה א:

סג ג מיי' שם הלכה ג:

רבינו חננאל

שקדמה משה ואצ"פ של
נחנה על ידו נשנתה כח
על ידו דרכיה ונחנה
השתווה כחב ארמית
ומתורגם ארמית וכחב
ולא חתלן כתבא למקרא
מכלל שנשתנה הכחב
שנשנה וכחב לא תשנה
שורה הות על ספר
הכחב העתיד להשתנה
ולמה נקרא אשורי עלה
עמון מאשור ואן הכלה
כחב עוקב דהא קייס
כתמי ולא קרן ויסי
אלא קיילן כן שכחב
כדמרין מ"ס וסמ"ך
שכלות חב וינן עומין
וכן ון המרדס וינן
הכלה כמותו שנשתנה
אלא כר' אלעזר המרדסי
אמר כתב ון לא נשתנה
כ' עיקר מעול. דהי
אלעזר המרדסי לגבי דני
רב הוא ולית הלכתא
כתמיב כדדי רב וכן
הלכת' כ' אלעזר המרדסי
וקייל' כר' אלעזר המרדסי
שאמרו שמו כ' כחב
ולא נשתנה ון עיקר
כר'. ולמה נקרא אשורי
שור אלעזר וינן ובר
ולא עור אלא שגם ר'
אמר כתב ון הנה
היה לישורא וינן
מפני משיורש כתבכו ובר
היה התורה לשפיר
וכן שחטא התקרא לרוע
מלשון תרגום ויצד ודע
כלומר בקושי כמו דר
דעון דעון קושי שר שבו
חזר לתן שחטא שבו
לבידן אשירי התקרא
היום מרגז שנשנה אשירי

[illegible]

גבי ר' יהודה נשיאה נפק
 תמא ר' חנינא בר' ססי
 מאן דישמשך לא הויתה
 אמרין לא הבו לן ישראל
 מלכא נסיב כולא. ובית
 תחלו כבס. שמע ר' יהודה
 משתמש בשרביט המלך.
 י"ח נשי. ואמרה ליה היא
 קרנה ואין כך כח לישמי
 תתנו לא לגרש שחא ולישא
 עיניך וכתיב ותמא אשתי
 אהלו ופסיעותי מתקצרות

עורא כתיב שהיו יוצאין צימיו כתב משונה שנשטתה ע"י מללך שכתב מנה מנה תקל ופרסין צימי כהלני כתבא למיקרא⁶ (דכיון שחטאו) לא היו יכולין לקרות כתב שכתב המללך צימי בלשנר והיו זו כתב בואותו היום: **אם משנה הסורה.** רמז לנו משה רבינו שכתב שצימיו עמיד להשטנות מן א עורא וכתב בו את המורה בכתב אשורית: **בכתב זה נסנה תורה לישראל.** צימי משה ולמה לא

אֲרֻכָּעִים יוֹם קוֹדֵשׁ יִצִּירֵת
הוֹלֵד. וּמִ"מ מוֹעֵל
תַּפְּלָה בַּתּוֹךְ מ' יָמִים לְהוֹפְכוֹ אֹ
לְזֹכֵר אֹ לְנִקְבָּה כְּדֹאמְרֵינָּה בְּזִכְרוֹת
(דף ט. ב) מ' יוֹם קוֹדֵשׁ יִצִּירֵת הוֹלֵד
אֲדָם מִתְפַּלֵּל עַל אֲשֶׁתוֹ שְׂתֵּלֵד זֹכֵר
אֲפִילוֹ זָוִיג רָשׁוֹן מִתְהַפֵּךְ בְּתַפְּלָה
כְּדֹרֵיתוֹ בְּמוֹעֵד קֶטֶן (דף יט. א) אֵין
נִשְׁאָרִין נָשִׁים בְּמוֹעֵד אֲבָל מֵאֲרָסִין
שְׂמָה יִקְדְּמוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים:

ר' בן פרטא שאמר משום רבי
מר⁵ ווי העמודים מה עמודים
יהודים ככתבם וכלשונם מה
א מה אני מקיים את משנה
נסת עמו ואחת שמונת לו
תה כמין קמיע ותולה ורועו
טויתי מאי דריש ביה ההוא
ה בר ביזנא אר"ש (חסידא⁶ *)
גדו שנאמר שויתי ה' לנגדי
ו כלהין כתבא למיקרא אמר
וגחמט מאי פריש להו⁸ מנא
השלמת (לך) תקיל תקילתא
נך ויהיבת למדי ופרס ושמואל
בם לקת ניסרפו רב אשי אמר
ל סוסו ואין יושבין על כסאו
א מסתפר ולא כשהוא ערום
ז עליך מלך⁹ שתהא אימתו
גרת לשלמה ואסורה לאדניה
כשרביטו של מלך ואסורה
המלך דוד זקן בא בימים וגו'

רה יפה וגו' וכתוב¹² והנערה
 הניסבן אמר לה אסירת לי
 אמר להו קראו לי לבת שבע
 רב יהודה אמר רב באותה
 רב שמן בר אבא בוא וראה
 לייחד ולא התירו לו לגרש
 יילו מזבח מוריד עליו דמעות
 יבכה ה' בכי ואנקה מאין עוד
 מרתם על מה על כי ה' העיד
 והיא חברתך ואשת בריתך
 ים מתה אלא אם כן מבקשין
 למה יקח משכבך מתחתיד
 לו חרב בהמ"ק בימיו שנאמר
 מגפה לא תספד ולא תבכה
 קר ותמת אשתי בערב וכתוב
 יכם אמר רבי אלכסנדר כל
 ידעך ר' יוסי בר חנינא אמר
²¹ ותשליכיהו עצתו אמר רבה
 יחידים ביתה מוציא אסירים
 א בבי ושיירות) איני והאמר רב
 לוני לא קשיא הא בזווג ראשון
 ש נעורים כי תמאס מתני לה
 יהי מקורך ברוך ושמה מאשת
 נעוריד

[illegible]

¹ וכתב הנשתתון כתוב ארמית ומתורגם ארמית וכתב ² לא כהלין כתבא למיקרא ופשרא להודעא למלכא וכתב ³ וכתב את משנה התורה הזאת כתב הראוי להשתנות למה נקרא אשורית שעלה עמהם מאשור תניא רבי אומר בתחלה בכתב זה ניתנה תורה לישראל כיון שחמאו נהפך להן לדויעץ כיון שחזרו בהן החזירו להם שנאמר ⁴ שובו לבצרונן אסירי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב לך למה נקרא שמה אשורית

שְׁמֹאֲשֶׁרֶת בְּכַתֵּב רֶשֶׁב"א אֹמֵר מִשּׁוּם ר' אֶלְעִזֵּר הַמּוֹדֵעִי כָּתַב זֶה לֹא נִשְׁתַּנָּה כָּל עֵינֶק עַל לֹא נִשְׁתַּנּוּ אָף וְיִים לֹא נִשְׁתַּנּוּ וְאֹמֵר ⁶ וְאֵל לִשְׁנֹנִים לֹא נִשְׁתַּנָּה אָף כָּתַבְּם לֹא נִשְׁתַּנָּה הַתּוֹרָה הַזֹּאת ⁶ לִשְׁנֵי תוֹרוֹת אַחַת שִׁיּוּצָא בְּבֵית גִּזְיֵי אוֹתָהּ שִׁיּוּצָא וְנִכְנַסְתָּ עִמּוֹ עוֹשֵׂה שְׁנֵאמַר ⁷ שְׁוִי' ה' לִנְגְדִי תָמִיד וְאִידֶךָ הָא מִיבְעִי לִיָּה כְּדֶרֶךְ חָנָה בַּר בִּזְנָא דַּאֲמַר רַב הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שִׁירָאָה עֲצֻמוֹ כְּאִלוֹ שְׂכִינָה תָמִיד לִר"ש דַּאֲמַר כָּתַב זֶה לֹא נִשְׁתַּנָּה מֵאִי רַב בְּגִימַטְרִיא אִיכְתִּיב לְהוֹן יִשְׁת' אִידֶךָ מִנָּא תַקֵּל וּפְרַסִין מִנָּא מִנָּא אֱלֹהָא מַלְכוּתָן בְּמֵאוּנְיָא וְהִשְׁתַּכַּחַת חֲסִיר ⁸ (פְּרָסִין) פְּרִיסַת מַלְכוּתָאֵי אֲמַר מִמַּתּוֹם נִקְפִי אַאֲלָרֵן וּר' יוֹחֲנָן אֲמַר אֲנִי נִמָּא נִמָּא קַתֵּל פּוֹרְסִין: **מִתְנִי'** ⁹ אִין רֹכְבֵי וְאִין מִשְׁתַּמְשִׁין בְּשִׂרְבִיטוֹ: וְאִין רֹאִין אוֹתוֹ כֵּעַ וְלֹא כִשְׁהוּא בְּבֵית הַמֶּרְחֵץ שְׁנֵאמַר ¹⁰ שׁוֹם תַּעֲלִיךְ: **גַּמ'** אֲמַר רַב יַעֲקֹב א"ר יוֹחֲנָן אֲבִישָׁנָא מוֹתֵרֶת לִשְׁלֹמָה דְּמִלֵּךְ הִיָּה וּמִלֵּךְ מִשְׁתַּמֵּן לְאַדְנִיָּה דְּהַדְיוֹט הוּא אֲבִישָׁנָא מֵאִי הִיא דְּכִתְיִב: וְיֹאמְרוּ לוֹ עֲבָדֵי יִבְקֶשׁוּ וְגו' וְכִתְיִב ¹¹ וְיִבְקֶשׁוּ יִפָּה עַד מֵאֹד וְתִהִי לְמֶלֶךְ סוֹכֶנֶת וְתִשְׁרָתְהוּ

אמרה ליה חסריה לגנבא נפשיה לשלמא נק
וכתיב¹³ וותבא בת שבע אל המלך החדרה
שעה קינחה בת שבע בשלש עשרה מפות א
כמה קשין גירושין שהרי דוד המלך התירו
(א"ר אליעזר כל המגרש את אשתו ראשונה
שנאמר¹⁴ וזאת שנית תעשו כסות דמעה אר
פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם וכתיב⁵
בינך ובין אשת נעורך אשר אתה בנדרתה
(א"ר יוחנן ואיתימא ר' אליעזר אין אשתו של
ממנו ממון ואין לו שנאמר¹⁶ ואם אין לך לש
וא"ר יוחנן כל אדם שמתה אשתו ראשונה כ
¹⁷בן אדם הנני לוקח ממך את מחמד עיניך
ולא תבוא דמעתך וכתיב¹⁸ ואדבר אל העם

הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד
 חשך בעדו שנאמר ²⁰ אור חשך באהלו וגו' ע
 יו צעדי אונו רבי אבהו אמר עצתו נופלת שנא
 ה' לוונם כקריעת ים סוף שנאמר ²² אלהים מו
 דים אלא כמוציא אסירים אל תיקרי בכושרות
 ציצית הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני
 מן לכל יש תמורה חוץ מאשת נעורים שנא' ²³
 דם מציא קורת רוח אלא מאשתו ראשונה שנא

ותחלה ועמדה לפני המלך ותהי לו
לפי בגדי ישראל ומצאת את אבישג
המלך כסבה ותשרתה והמלך לא
ראשיבג והשונמית משרת את
אבישג מעד פנות לא המנהל והמלך
עוזר אשר אבה בגדה הבה ודא
המלך: משלי כב כו 17. כן אדם
והוא כסו 18. ואברהם לא
לכית ישראל בה אדם אדון אלהים
ובנותיהם אשר עובתם בחרב
21. יצר צדי אנו תשליחם
ורבים עמם צדחת: ואלהים סו

וכתב הנשטון. כתב ששמונה והיא קל
דינאל כתב דלרמי ולשון ארמי ואומר
שם יהודים הרבה ש"מ נשמונה להם
עברי לאשורית שמונה להם צימי דינאל
כהלן כתבא למקרא דינן שחטאו
בצית ראשון וצוה את המורה נהפך
להם לרועץ לשון תרעץ אידי (שמות)
שם ששכחוהו: **סוזו** לצינור. לעיר
מזרח שלכם לירושלים ואצית שני קא
מהורא: **סלם** ביום מניד מניב את קא

הגהות הב"ח

רש"י ד"ה ווי וכו'
ה' הס"ד ולאח"כ מה"ד
ה' העמודים לא:
ד"ה ולא הסירו וכו'
אנה הס"ד ולאח"כ מה"ד
בקשין ממנו ממון
שביל נדרו או הנגזל:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

זורה אור השלם

ובימי ארדחששתא
מחרדת
ואל בשלם כנוריו על
התשתת מלך פרס
תבגהשחן קרוב
מימת ומורגם ארמית:
עורא ד
אדון עילן כל בימי
אדא ולא כוללן כתבא
קורא ופשהר אדורעה
ולבא:
וניאל ח
והיה קבטו על
ממלכתו וכתב לו
מפניה התורה הוואת
ספר משנה ההגנים
דברים יז יח
שבו לבצרן
יכרי תהקוהו גם היום
ידי משנה אברהם יך:
אברהם יך

וְעַמְדוֹ עֲשִׂים
 וְיָהִים עֲשִׂים בְּחַשֵּׁת
 וְעַמְדוֹ וְעֲשִׂים
 שְׁמוֹת כּו' י'
 וְקִרְאוּ סִפְרֵי הַמִּלְךְ
 וְתִהְיֶה הָרִאשָׁה בְּרִשָּׁה
 לְיִשְׂרָאֵל הוּא אֶחָד שִׁין
 וְלֹשֶׁת עֲשִׂים בּו'
 וְשֵׁם כָּל אֶחָד אֶחָד
 וְכִי אֵל הַיְּהוּדִים וְאֵל
 וְשִׁדְרָפְנִים וְהַחֲתוּמֹת
 וְהַמְּהִירוֹת אִשְׁר
 וְהוּא וְעַד בּוֹשׁ שֶׁבַע
 שְׁרִים וְהַמְּהִירוֹת
 וְיִהְיֶה וְהַמְּהִירוֹת בְּכַתְּבָהּ
 וְעַם כְּלִשְׁוֹן
 לְהַיְּהוּדִים בְּכַתְּבָם
 וְשִׁשְׁשׁוֹן: אִסְרָח כ' ט'
 שִׁיחִי י' לִגְדֵי תְּמִיד
 מִיָּמִין בִּלְאִמוֹת:
 תְּהִלָּה טו' ח'
 וְהַמְּהִירוֹת וְהַמְּהִירוֹת
 מִנְּבִיא תְּקַל וְרִשְׁתִּי

עבדיו
אדם שמתה אשתו בימיו עול
פסיעותיו מתקצרות שנאמר
בר בר חנה אמר רבי יוחנן (ק)
בכושרות (פ) (אל תיקרי מוציא א'
יהודה אמר רב ע' ארבעים יום ק
הא בזווג שני א"ר שמואל בר
רב יהודה לרב יצחק ברבי א"י

[illegible]

כִּי כֹאשָׁה עֹזֵבָה וְעַצֵּ